P9_TA(2021)0357

Smrtna kazen v Savdski Arabiji, zlasti primera Mustafe Hašema Al Darviša in Abdulaha Al Hovajtija

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 8. julija 2021 o smrtni kazni v Savdski Arabiji, zlasti primera Mustafe Hašema Al Darviša in Abdulaha Al Hovajtija (2021/2787(RSP))

(2022/C 99/20)

Evropski parlament,

— ob upoštevanju svojih prejšnjih resolucij o Savdski Arabiji, zlasti tistih z dne 25. oktobra 2018 o umoru novinarja Džamala Hašodžija na savdskem konzulatu v Istanbulu ([1]), z dne 14. februarja 2019 o zagovornikih pravic žensk v Savdski Arabiji ([2]), z dne 8. oktobra 2020 o položaju etiopskih migrantov v centrih za pridržanje v Savdski Arabiji ([3]) in z dne 11. februarja 2021 o humanitarnih in političnih razmerah v Jemnu ([4]),

— ob upoštevanju izjave podpredsednika Komisije/visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko Josepa Borrella na zasedanju Sveta za zunanje zadeve 10. decembra 2020, da so človekove pravice v DNK Evropske unije,

— ob upoštevanju Konvencije Organizacije združenih narodov (OZN) o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk,

— ob upoštevanju Splošne deklaracije človekovih pravic iz leta 1948,

— ob upoštevanju Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah iz leta 1966,

— ob upoštevanju Mednarodnega pakta o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah iz leta 1966,

— ob upoštevanju Konvencije OZN proti mučenju in drugim oblikam okrutnega, nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja,

— ob upoštevanju splošnega rednega pregleda za Savdsko Arabijo iz novembra 2018,

— ob upoštevanju Konvencije OZN o otrokovih pravicah,

— ob upoštevanju standardnih minimalnih pravil OZN o ravnanju z zaporniki (t. i. pravila Nelsona Mandele),

— ob upoštevanju smernic EU o smrtni kazni,

— ob upoštevanju smernic EU o zagovornikih človekovih pravic,

— ob upoštevanju globalnega režima sankcij EU na področju človekovih pravic,

— ob upoštevanju Arabske listine človekovih pravic,

— ob upoštevanju izjave posebnih poročevalcev OZN z dne 3. marca 2021 o spremembi smrtnih kazni,

— ob upoštevanju poročila posebne poročevalke OZN za usmrtitve, izvršene po zunajsodnih, skrajšanih in samovoljnih postopkih, Agnes Callamard, iz junija 2021, v katerem je navedla, da je Savdska Arabija odgovorna za „naklepno usmrtitev“ savdskega novinarja Džamala Hašodžija (poročilo Callamard),

([1]) UL C 345, 16.10.2020, str. 67.
([2]) UL C 449, 23.12.2020, str. 133.
([3]) Sprejeta besedila, P9_TA(2020)0260.
([4]) Sprejeta besedila, P9_TA(2021)0053.

četrtek 8. julij 2021

— ob upoštevanju poročila posebne poročevalke OZN o položaju zagovornikov človekovih pravic, Mary Lawlor, ki je preučila uboj zagovornikov človekovih pravic v Savdski Arabiji, poročilo pa je bilo predstavljeno na 46. zasedanju sveta OZN za človekove pravice marca 2021,

— ob upoštevanju poročila urada direktorja nacionalne obveščevalne službe, ki je preučila vlogo savdske vlade pri umoru Džamala Hašodžija, ki je bilo objavljeno februarja 2021,

— ker je parlamentarna skupščina Sveta Evrope leta 2020 Ludžajn Al Hatlul podelila nagrado Václava Havla,

— ob upoštevanju členov 144(5) in 132(4) Poslovnika,

A. ker se je Kraljevina Savdska Arabija zavzela, da bo do leta 2016 sprejela novo zakonodajo, s katero bo brez izjeme odpravila smrtno kazen za vse mladoletne storilce kaznivih dejanj, kar je tudi potrdila v diplomatskih izjavah; ker je te izjave podalo savdsko ministrstvo na zunanje zadeve septembra 2016 na seji odbora OZN za otrokove pravice, pa tudi avgusta 2018, ko je izjavilo: če je za kaznivo dejanje, ki ga stori mladoletnik, predpisana smrtna kazen, se kazen zmanjša na največ desetletno zaporno kazen;

B. ker zakon o mladoletnikih iz leta 2018, ki ga je Savdska Arabija razglasila s kraljevim odlokom z dne 31. julija 2018, v členu 15 določa, da če je za kaznivo dejanje, ki ga stori mladoletnik, predpisana smrtna kazen, se ta kazen zmanjša na največ desetletno zaporno kazen; ker je Savdska Arabija v okviru splošnega rednega pregleda v okviru Sveta OZN za človekove pravice za leto 2018 ugotovila, da je država dosegla znaten napredek na področju spodbujanju spoštovanja, varstva in zvestobe otrokovih pravic;

C. ker je bil 15. junija 2021 Mustafa Hašem Al Darviš, mlad savdski državljan šiitske manjšine, usmrčen zaradi kaznivih dejanj, za katera zagovorniki pravic trdijo, da jih je morda storil kot mladoletnik, čeprav je kraljevina nedavno napovedala, da bo smrtno kazen za mladoletnike odpravila; ker je bil pred skrajno nepoštenim sojenjem dolgo časa v priporu, kjer so ga mučili; ker v Al Darviševi obtožnici ni naveden točen datum storitve domnevnih kaznivih dejanj, kar pomeni, da je bil v času storitve domnevnih kaznivih dejanj najverjetneje mladoleten, zato bi bilo treba njegovo kazen revidirati v skladu z novo nacionalno zakonodajo o uporabi smrtne kazni za mladoletne osebe;

D. ker je bilo Abdulahu Al Hovaitiju sojeno na skupinskem sojenju šestim obtožencem zaradi oboroženega ropa; ker ga je kazensko sodišče v Tabuku (na severu države) 27. oktobra 2019 obsodilo na smrt, čeprav mu je bil po aretaciji odvzet vzorec DNK, ki ni potrdil njegove identitete možnega osumljenca; ker je bil Al Hovaiti aretiran maja 2017, ko je bil star 14 let; ker sodna dokumentacija kaže, da je štiri mesece preživel v samici, med zaslišanjem brez navzočnosti staršev ali odvetnika pa so ga mučili; ker je bil Al Hovaiti v tem času pridržan v enoti za kazenske preiskave v Tabuku in ne v centru za pridržanje mladoletnikov; ker je bil v času domnevnih kaznivih dejanj star 14 let in je še vedno v priporu, kjer čaka na izvršitev smrtne kazni; ker je vrhovno sodišče junija 2021 začelo preučevati njegov primer;

E. ker so savdske oblasti 23. aprila 2019 usmrtile šest mladoletnih storilcev kaznivih dejanj, med njimi Saida Al Skafija, Salmana Al Kuraiša, Abdula Aziza Al Sahavija, Abdula Karima Al Havadža, Abdulaha Al Asriha in Mudžtabo Al Sveikata; ker v tem času še najmanj devetim drugim mladoletnim storilcem kaznivih dejanj grozi usmrtitev;

F. ker je v savdskih zaporih še vedno najmanj 40 oseb, ki jim grozi usmrtitev; ker jih je med temi zaporniki več, ki so domnevna kazniva dejanja storili, ko so bili še mladoletni, ali kot miroljubni kritiki, kot sta islamska učenjaka Salman Al Odah in Hasan Al Maliki, za katera državni tožilec še vedno zahteva smrtno kazen;

G. ker je Savdska Arabija že več let na seznamu držav, ki izvajajo največje število usmrtitev na svetu; ker je bilo od januarja 2015 izvedenih več kot 800 usmrtitev, pri čemer je bil velik delež zaradi nenasilnih kaznivih dejanj, povezanih z drogami, druga kazniva dejanja pa oblasti opisujejo kot povezana s terorizmom, a so bila miroljubna;

H. ker je država v prvi polovici leta 2021 izvedla 32 usmrtitev, kar je več kot v celem letu 2020, in od prve zaveze, da bo odpravila smrtno kazen za mladoletne storilce kaznivih dejanj, je usmrtila že vsaj osem mladoletnikov;

I. ker bi bilo treba na podlagi kraljevega odloka Savdske Arabije iz leta 2020 spremeniti smrtne kazni za osebe, ki so kazniva dejanja storile, ko so bile mladoletne; ker odlok vsebuje različne vrzeli, tako da je mogoče mladoletnike še vedno usmrtiti na več načinov, na primer z izključitvijo smrtnih kazni, ki se izrečejo kot *hudud* (kazniva dejanja z vnaprej določenimi kaznimi) ali *qisas* (kazniva dejanja z obsodbami na podlagi maščevanja), in kot zadeve, obravnavane po zakonu o boju proti terorizmu;

J. ker je Savdska Arabija spremenila smrtno kazen, izrečeno Aliju Al Nimru, Davudu Al Marhunu in Abdulahu Al Zaherju zaradi kaznivih dejanj, pri čemer so strokovnjaki že opozorili, da gre za kriminalizacijo uveljavljanja temeljnih pravic, vključno s svobodo zbiranja in izražanja, in ki naj bi jih zagrešili kot mladoletniki; ker so bili ponovno obsojeni na desetletno zaporno kazen, vključno s časom, ki so ga že prestali; ker so izvedenci OZN pozvali k njihovi izpustitvi;

K. ker kljub temu, da je savdska komisija za človekove pravice napovedala moratorij za izvrševanje smrtne kazni za kazniva dejanja, povezana z drogami, januarja 2021 še vedno ni bila objavljena sprememba zakona, smrtna kazen pa ostaja v pristojnosti sodnikov in oblasti;

L. ker je odprava smrtne kazni po vsem svetu eden glavnih ciljev politike EU na področju človekovih pravic;

M. ker je bilo v zadnjih nekaj mesecih več aktivistov za človekove pravice obsojenih na strogo zaporno kazen v sojenjih brez dolžnega pravnega postopanja, ki so jih zaznamovale verodostojne obtožbe o mučenju; ker je bil Abdurahman Al Sadhan zaradi dejavnosti, povezanih s tviti, ki kritizirajo vlado, obsojen na dvajsetletno zaporno kazen in dvajsetletno prepoved potovanja v tujino; ker so bila med njegovim sojenjem resno kršena mednarodna jamstva poštenega sojenja;

N. ker je bila marca 2021 zaporna kazen, izrečena Mohamedu Al Otaibiju, ustanovitelju Unije za človekove pravice, ki se je z miroljubnim aktivizmom na področju človekovih pravic zavzemal za odpravo smrtne kazni in večjo vlogo žensk v družbi, podaljšana s 14 na 17 let;

O. ker so bile številne ženske, aretirane med zadušitvijo protestov zagovornikov pravic žensk leta 2018, obsojene na dolgo zaporno kazen zgolj zaradi aktivizma na področju človekovih pravic; ker so savdske oblasti iz zapora pred kratkim izpustile nekatere zagovornice pravic žensk, med njimi Ludžain Al Hatlul, Nuf Abdulaziz, Samar Badavi in Nasimo Al Sada; ker so bile njihove obsodbe le začasno odložene, savdske oblasti pa so jim tudi prepovedale potovanja v tujino;

P. ker zakon o boju proti terorizmu in njegovemu financiranju iz leta 2017 ohlapno opredeljuje terorizem in ne zahteva uporabe nasilja, da bi dejanje veljalo za teroristično;

Q. ker savdske oblasti po navedbah posebnega poročevalca OZN za usmrtitve, izvršene po zunajsodnih, skrajšanih in samovoljnih postopkih, zlorabljajo tehnologijo za elektronski nadzor; ker so bile v posodobljeno uredbo EU o nadzoru izvoza blaga z dvojno rabo iz leta 2021 ([5]) dodane nove kontrole tehnologije za kibernetski nadzor;

R. ker ima Kraljevina Savdska Arabija eno najnižjih ravni ratifikacije temeljnih mednarodnih pogodb o človekovih pravicah, prav tako pa ni pristopila k osrednjim pogodbam o človekovih pravicah, v katerih normativnem središču je pravica do življenja, na primer k Mednarodnemu paktu o državljanskih in političnih pravicah;

S. ker sta mučenje in poniževanje v savdskih zaporih splošno razširjena praksa, s katero se med zasliševanjem izsili priznanje, uporablja pa se tudi kot kazen med pridržanjem; ker se obtožbe o mučenju le redko preiščejo;

([5]) UL L 206, 11.6.2021, str. 1.

četrtek 8. julij 2021

1. ostro obsoja, da Kraljevina Savdska Arabija nadaljuje usmrtitve mladoletnih prestopnikov, čeprav zatrjuje, da je to prakso odpravila, a je na primer pred kratkim usmrtila Mustafo Hašema Al Darviša za kazniva dejanja, ki jih je storil kot mladoletna oseba, potem ko so ga obsodili na nepoštenem sojenju, kjer so priznanje pridobili z mučenjem, obsoja pa tudi dejstvo, da v Savdski Arabiji trenutno vsaj 40 pripornikom grozi usmrtitev, med njimi devetim za kazniva dejanja, ki so jih storili kot mladoletne osebe, ter za miroljubno kritiko zoper vlado;

2. poziva Savdsko Arabijo, naj potrdi, da Abdulah Al Hovaiti, Mohamed Al Faradž in vsi drugi mladoletni prestopniki, ki čakajo na izvršitev smrtne kazni, ne bodo usmrčeni, da bodo priznanja, ki so bila pridobljena z mučenjem, črtana iz njihovih dosjejev in da bo vsem omogočeno pošteno sojenje brez smrtne kazni; poziva, naj se preiščejo obtožbe o mučenju Abdulaha Al Hovaitija, storilce pa naj se privede pred sodišče;

3. poziva Savdsko Arabijo, naj v skladu z obveznostmi iz Konvencije o otrokovih pravicah dejansko odpravi smrtno kazen za mladoletne storilce kaznivih dejanj, ne glede na to, za katero kaznivo dejanje gre, vključno s *tazirjem* (kazniva dejanja z diskrecijskimi obsodbami), *hududom* in *qisasom*, po katerih vsaj štirim otrokom grozi smrtna kazen; poziva Savdsko Arabijo, naj objavi kraljevi odlok iz leta 2020, da bi mladoletnim prestopnikom zagotovila popolno in retroaktivno zaščito, kakor so navedle savdske oblasti, ter uskladila zakon o mladoletnikih z mednarodnimi standardi;

4. znova poudarja, da odločno nasprotuje smrtni kazni v vseh primerih in ne glede na okoliščine; poziva Savdsko Arabijo, naj uvede moratorij za usmrtitve, dokler se smrtna kazen ne odpravi, in naj opravi neodvisen pregled vseh primerov v kazenskopravnem sistemu, pri katerih je bila izrečena smrtno kazen za kazniva dejanja, storjena v otroštvu, ali na podlagi priznanj, pridobljenih z mučenjem, pa tudi primerov, v katerih ni bilo poštenega sojenja, ter naj ugotovitve pregleda objavi; poziva k mednarodnemu in nacionalnemu dialogu o preostalih ovirah za odpravo smrtne kazni za vse mladoletne prestopnike, s čimer bi utrli pot popolni odpravi smrtne kazni v Savski Arabiji;

5. pozdravlja, da so se oblasti pred kratkim odločile spremeniti smrtno kazen, izrečeno Aliju Al Nimru, Davudu Al Marhunu in Abdulahu Al Zaherju za kazniva dejanja, ki naj bi jih zagrešili kot mladoletne osebe, pri čemer gre za nujen korak pri izpolnjevanju nacionalnih in mednarodnih obveznosti Savdske Arabije na področju človekovih pravic, zlasti v okviru Konvencije o otrokovih pravicah; poziva, naj se jih izpusti, kakor zahtevajo tudi strokovnjaki OZN za človekove pravice, ki so že opozorili tudi na to, da gre pri njihovih kaznivih dejanjih za kriminalizacijo uveljavljanja temeljnih pravic, vključno s svobodo zbiranja in izražanja;

6. poziva savdske oblasti, naj znova preučijo primere vseh zapornikov, obsojenih na smrtno kazen, da bi jim kazen spremenili ali jim ponudili novo in pravično sojenje, pri katerem ne bo izrečena smrtna kazen;

7. odločno poziva delegacijo EU in diplomatske misije držav članic EU v Savdski Arabiji, naj nujno zahtevajo obisk mladoletnih prestopnikov, ki čakajo na izvršitev smrtne kazni;

8. poziva Svet, naj ustavi izvoz tehnologije za množični nadzor in drugega blaga z dvojno rabo, ki bi se lahko uporabilo za spodbujanje notranje represije in utišanje civilne družbe, iz EU v Savdsko Arabijo; poudarja, da imajo podjetja za informacijsko varnost in nacionalne obveščevalne službe, ki delujejo v EU, izrecno odgovornost, pa tudi moralno in pravno obveznost, da se izogibajo situacijam, ko bi njihovi sedanji ali nekdanji uslužbenci Savdski Arabiji pomagali pri zatiranju lastnega prebivalstva, tako da bi posredno ali neposredno delali za savdske oblasti pri zatiranju notranjega nasprotovanja in svobode govora;

9. poziva savdsko vlado, naj spoštuje zaveze iz Konvencije proti mučenju, ki jo je ratificirala, in odločno spodbuja Kraljevino Savdsko Arabijo, naj ratificira izbirni protokol h Konvenciji proti mučenju in drugi izbirni protokol k Mednarodnemu paktu o državljanskih in političnih pravicah, katerih cilj je odprava smrtne kazni;

10. ostro obsoja prakso izrekanja strogih zapornih kazni zagovornikom človekovih pravic, miroljubnim kritikom in aktivistom, ter znova izraža solidarnost s pomembnim delom zagovornikov človekovih pravic in poudarja, da je treba zaščititi svobodo govora in izražanja;

11. zahteva, da se nemudoma in brezpogojno izpusti vse zagovornike človekovih pravic, zagovornike pravic žensk, miroljubne kritike in aktiviste, med katerimi so Abdurahman Al Sadhan, Mohamed Al Otaibi, Khaled Al Omair, Mohamed Al Rabiah, Isra Al Ghomgham, Musa Al Hašim, Ahmed Al Matrud, Khaled Al Ghanimi, Ali Al Uvaišer, Mudžtaba Al Muzain, Valid Abu Al Khair, Abdulaziz Al Šubaili, Isa Al Nukhaifi in Nathir Al Madžed;

12. poziva, naj se podeli popolna svoboda zagovornikom človekovih pravic, na primer Ludžajn Al Hatlul, ki je začasno izpuščena, a zanjo še vedno veljajo omejitve, in sicer naj se jim med drugim odpravi prepoved potovanj zanje in njihove družinske člane, razveljavi prepoved dela, ukine spletni nadzor in povrnejo vse državljanske pravice;

13. opozarja, da je dobitnik nagrade Saharova Raif Badavi v zaporu že devet let; poziva EU, države članice in mednarodno skupnost, naj povečajo pritisk na savdsko vlado in se zavzamejo za njegovo takojšnjo izpustitev;

14. poudarja, da so pravice do svobode izražanja, mirnega združevanja in zbiranja zaščitene v skladu z mednarodnim pravom o človekovih pravicah; poziva savdske oblasti, naj odpravijo omejitve za zagovornike človekovih pravic, ki jim prepovedujejo, da bi javno spregovorili v družbenih omrežjih in mednarodnih medijih;

15. izraža zaskrbljenost zaradi prakse tajnega zasliševanja; vztraja, da bi bilo treba diplomatskim misijam, vključno z opazovalci iz delegacije EU v Savdski Arabiji ali institucij EU, in mednarodnim nevladnim organizacijam dovoliti, da bi se udeležile zaslišanj in obiskale savdske zapore, da bi zagotovili poštene in pravične sodne postopke;

16. poziva vlado Savdske Arabije, naj tesno sodeluje z organi OZN, izda stalno povabilo za obisk vsem nosilcem mandata v okviru posebnih postopkov Sveta OZN za človekove pravice ter proaktivno sodeluje, zlasti s posebnimi poročevalci OZN za mučenje in drugo okrutno, nečloveško ali ponižujoče ravnanje ali kaznovanje;

17. je zelo zaskrbljen zaradi ohlapne opredelitve terorizma v državnem protiterorističnem zakonu; obsoja, da se specializirano kazensko sodišče, ki je namenjeno obravnavi terorizma, uporablja kot orodje za kaznovanje zagovornikov človekovih pravic;

18. odločno poziva savdsko vlado, naj ratificira Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah;

19. znova poudarja, da so mehanizmi, kot je dialog o človekovih pravicah med EU in Savdsko Arabijo, pomembni za spodbujanje nadaljnjih razprav, in poziva, naj se dialog nemudoma začne; poziva Evropsko službo za zunanje delovanje (ESZD) in vse delegacije EU, ki sodelujejo pri dialogu, naj se pred tem obrnejo na civilno družbo, da bi pridobile najnovejše informacije in se seznanile s posameznimi primeri; spodbuja uporabo primerjalnih meril za merjenje napredka razprav;

20. obsoja dejstvo, da je savdski politični sistem še vedno povsem nedemokratičen in kljub napovedanim ambicioznim reformam na področju človekovih pravic še naprej močno zatira najglasnejše nasprotnike; poudarja, da je umor novinarja Džamala Hašodžija v prostorih savdskega konzulata v Istanbulu 2. oktobra 2018 za kritike v Savdski Arabiji, med katerimi so mnogi trenutno pridržani zaradi miroljubnega aktivizma, še vedno srhljivo sporočilo; odločno podpira uporabo globalnega mehanizma sankcij na področju človekovih pravic za vse, ki so odgovorni za hude kršitve človekovih pravic v Savdski Arabiji, tudi za umor novinarja Džamala Hašodžija; poziva mednarodno skupnost, naj še enkrat natančno obravnava poročilo Agnes Callamard, v katerem je bila navedena vpletenost savdskega princa Mohameda Bin Salmana;

21. poziva države članice, predsednika Sveta, podpredsednika/visokega predstavnika in Evropsko službo za zunanje delovanje, naj na vseh uradnih in neuradnih srečanjih s savdskimi sogovorniki izrazijo pomisleke glede človekovih pravic, zlasti ko gre za smrtno kazen; obžaluje zadržani diplomatski pristop EU do Savdske Arabije na področju človekovih pravic; zato poziva vse evropske diplomatske službe v Riadu in drugod po Savdski Arabiji, naj sistematično uporabljajo mehanizme iz smernic EU o zagovornikih človekovih pravic, vključno z javnimi izjavami, diplomatskimi demaršami, spremljanjem sojenja in obiski v zaporu;

22. poziva EU, naj podpre vse ukrepe Sveta OZN za človekove pravice, da bodo oblasti Kraljevine Savdske Arabije odgovarjale za kršitve človekovih pravic; poziva EU, naj na naslednjem zasedanju Sveta OZN za človekove pravice predlaga imenovanje posebnega poročevalca OZN za človekove pravice v Savdski Arabiji;

23. poziva delegacijo EU in predstavništva držav članic v državi, naj pri stikih s savdskimi oblastmi okrepijo podporo civilni družbi in naj z vsemi razpoložljivimi instrumenti še bolj podprejo delo zagovornikov človekovih pravic ter po potrebi olajšajo izdajo nujnih vizumov in jim zagotovijo začasno zatočišče v državah članicah EU;

24. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, Evropski službi za zunanje delovanje, generalnemu sekretarju OZN, visoki komisarki OZN za človekove pravice, Komisiji OZN za položaj žensk, Svetu za človekove pravice, njegovemu veličanstvu kralju Salmanu bin Abdulazizu Al Saudu, prestolonasledniku Mohamedu Bin Salmanu Al Saudu, vladi Kraljevine Savdske Arabije in generalnemu sekretarju Centra za nacionalni dialog Kraljevine Savdske Arabije.